

FRANZ KAFKA • Şato

Das Schloss

© Önsöz: Elizabeth Boa, “The Castle”, *The Cambridge Companion to Kafka*, ed. Julian Preece, Cambridge University Press, 2002.

© Sonsöz: Erich Heller, “The World of Franz Kafka”, *The Disinherited Mind*, Meridian Books, 1959.

İletişim Yayınları 2612 • İletişim Klasikleri 117

ISBN-13: 978-975-05-2412-7

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2018, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Emrah Serdan

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Ernst Barlach, “Ölümler”, 1912

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

FRANZ KAFKA

Şato

Das Schloss

ÇEVİREN *Tanıl Bora*

ELIZABETH BOA'NIN ÖNSÖZÜ VE
ERICH HELLER'İN SONSÖZÜYLE

FRANZ KAFKA 3 Temmuz 1883'te Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bağlı Prag kentinde Aşkenaz Musevi bir ailenin oğlu olarak dünyaya geldi. Ailesi Prag'da perakendecilik ve mağazacılık işindeydi. Kafka ilkokuldan itibaren Almanca eğitim gördü; liseyi Kinský Sarayı yakınlarındaki Altstädter Deutsches Gymnasium'da bitirdi. 1901 yılında Prag Karl Üniversitesi'nin Alman edebiyatı bölümüne girdi; daha sonra hukuk fakültesine yazıldı. İleride yakın dostu ve editörü olacak Max Brod ile üniversite yıllarında tanıştı. Üniversite yıllarında denemeler ve öyküler kaleme aldıysa da bunları tamamlamadı ve yayımlamadı. Üniversiteden sonra bir yıl avukatlık yaptı; önce Trieste merkezli bir sigorta şirketinde, 1908'de ise Bohemya devletine (daha sonra Çekoslovakya Cumhuriyeti'ne) ait bir kamu sigorta şirketinde çalışmaya başladı. Edebiyatla yarı zamanlı ilgilenmek durumundaydı. Hayatı ve edebiyatı babasının baskın karakterinden, kadınlarla olan inişli çıkışlı ve kötü biten ilişkilerinden etkilendi. Kendisinden dört yaş küçük Felice Bauer ile 1912'de tanıştı, 1914 ve 1916'da iki kez nişanlandılar ama evlenmediler. 1919 yılında yirmi sekiz yaşında bir memur olan Julie Wohryzek ile kısa bir nişanlılığı oldu. Eserlerini Çekçeye çevirecek olan gazeteci Milena Jesenská ile bu dönemde tanıştı. Jesenská Viyana'da yaşadığı için ilişkileri uzun sürmedi. Kafka'nın hayatının son yılları uzun sağlık izinleriyle sanatoryumlarda geçti; bazen aylarca sanatoryumda kalıyor ve burada yazıyordu. 1922 yılında sigorta şirketinden sabit bir aylıkla emekli oldu ve bir dağ otelinde konakladı, sonunu getiremediği *Şato*'yu yazmaya burada başladı. Dora Diamant adlı bir Musevi ile tanıştı, bir süre Berlin'de yaşadılar. Ancak kötüleşen sağlık durumu nedeniyle bu kez Viyana yakınlarında bir sanatoryuma yattı ve 3 Haziran 1924 günü burada hayata gözlerini yumdu. 11 Haziran'da cenazesi Prag'da Yeni Musevi Mezarlığı'na defnedildi. Öykülerinin çok küçük bir kısmı o yaşarken yayımlanabilmiştir: *Dönüşüm* (1915), *Hüküm* (1916) *Ceza Sömürgesi* (1919) ve *Bir Köy Hekimi* (1920). Max Brod'a vasiyeti, tüm yazdıklarının –yayımlananlar dahil– yok edilmesiydi; ancak Brod'un içi buna el vermedi. Yazarın tamamlanmamış üç romanı olan *Dava* (1925), *Şato* (1926) ve *Amerika* (1927) Max Brod'un editörlüğüyle yayımlandı. Diğer kısa öyküleri de zaman içerisinde okurla buluştu. Eserleri bugün edebiyatta modernizmin yapıtaşlarından sayılmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	13
ÖNSÖZ	
ŞATO / ELIZABETH BOA.....	23

Şato

SONSÖZ	
FRANZ KAFKA'NIN DÜNYASI / ERICH HELLER.....	363

- Şato'nun el yazmasının içindekiler sayfası ve 1926 yılında yapılan ilk baskısının kapağı.
- Kafka'nın, sağlığı kötüleşince işinden izin alarak istirahat için aylarca kaldığı ve Şato'yu yazmaya başladığı Spindlermühle, 19. yüzyılın ilk yarısı.

1738. P. Z. • SPINDELMOHL

Birinci Bölüm

K. vardığında akşam geç olmuştu. Köy karlar altındaydı. Sis ve karanlığın kuşattığı Şato dağına görmek mümkün değildi, koca şatoyu işaret eden ufacık bir ışık bile yoktu. K. anayolu köye bağlayan tahta köprüde uzun uzun durdu, kafasını kaldırıp aldatıcı boşluğa doğru baktı.

Sonra gece barınacağı bir yer aramaya gitti; handakiler uya-nıktılar daha, hancının gerçi verecek odası yoktu fakat geç saat-te gelen misafirin verdiği şaşkınlıkla kafası karışmıştı, K.'ya han odasında bir saman şilte üzerinde yatabileceğini söyledi. K. uy-gun buldu bunu. Birkaç köylü hâlâ bira içiyorlardı ama o kim-seyle sohbet etmek istemiyordu, saman çuvalını tavan arasın-dan kendisi aldı, ocağın yakınlarında bir kenara kıvrıldı. Sıcak-tı, köylüler sessizdiler, bir müddet daha yorgun gözleriyle yok-ladı onları, sonra uykuya daldı.

Ne var ki kısa süre sonra uyandırıldı. Hancıyla beraber, şe-hirliler gibi giyinmiş, çehresinde bir oyuncu edası, küçük göz-lü, kalın kaşlı genç bir adam dikiliyordu yanında. Köylüler hâlâ oradaydılar, bazıları daha iyi görebilmek ve işitebilmek için sandalyelerini çevirmişlerdi. Genç adam K.'yı uyandırdığı için pek kibarca özür diledi, şatonun kâhyasının oğlu olarak tanı-ttı kendisini ve şöyle dedi: “Bu köy şatonun mülküdür, burada

ikamet eden veya geceleyen herkes, bir bakıma şatoda ikamet ediyor veya geceliyor demektir. Kimse kontluğun müsaadesi olmadan bunu yapamaz. Sizinse böyle bir müsaadeniz yok veya en azından ibraz etmediniz.”

K. yarı yarıya doğrulmuş, saçlarını düzeltmişti, başını kaldırıp bu insanlara baktı, “Hangi köye düşmüşüm ben yanlışlıkla? Burada şato mu var?” dedi.

“Elbette,” diye konuştu genç adam ağır ağır, bu arada adamlardan bir ikisi K.’ya bakıp başlarını sallıyorlardı, “Kont Westwest Bey’in şatosu.”

K. “Şimdi yani burada geceleme için müsaade mi almak lâzım?” diye sordu, sanki daha önceki açıklamaları düşünde görmüş olmadığına emin olmak istiyordu.

“Müsaade lâzım,” idi cevap, genç adamın kolunu açıp hancıya ve müşterilere “Yoksa lâzım değil mi müsaade?” diye sorusunda, K.’ya dönük büyük bir alaycılık vardı.

“O halde müsaadeyi almam gerekecek,” dedi K. esneyerek, kalkmaya yeltenircesine yorganı üzerinden sıyrıldı.

Genç adam “E kimden alacaksınız?” diye sordu.

“Kont beyefendiden,” dedi K., “yapacak başka şey yok.”

Genç adam “Şimdi gece yarısı kont beyefendiden izin mi alacağız?” diye bağırdı ve bir adım geri çekildi.

“Mümkün değil midir?” diye sordu K., kayıtsızca. “O zaman beni niye uyandırdınız ki?”

Genç adam çığırından çıktı artık. “Serseri tavırları bunlar!” diye bağırdı. “Kontluk makamına saygı gösterin! Sizi, kontluk bölgesini derhal terk etmeniz gerektiğini bildirmek için uyandırdım.”

“Bu kadar komedi yeter,” dedi K., dikkat çekecek kadar hafif bir sesle, yerine uzandı, örtüyü üzerine çekti. “Biraz fazla ileri gidiyorsunuz genç adam, yarın bu tavrınızı tekrar ele alacağım. Hancı ve şuradaki beyler tanıktır, şayet tanığa ihtiyacım olacaksa. Ama bunun dışında bilin ki kontun getirttiği kastrocuyum ben. Yardımcılarım aletlerle beraber yarın arabayla gelecekler. Ben karda yürüyüş fırsatını kaçırmak istememişim fakat maalesef birkaç kere yolu şaşırırım, o nedenle böyle

geç varabildim. Şato'ya bildirimde bulunmak için geç olduğunuzu bana öğretmeden kendim biliyordum zaten. O nedenle, beni rahatsız etme nezaketsizliğini –hafifini söylüyorum– gösterdiğiniz bu yerde gecelemeye gönül indirdim. Açıklamalarım bu kadar. İyi geceler, beyler.” Ve K. ocağa doğru döndü.

“Kadastrocu mu?” diye ihtiyatla sorduklarını duydu arkasından, sonra ses sada kesildi. Fakat genç adam çok geçmeden kendini topladı, K.'yı uykusunda rahatsız etmeme dikkatine yorulabilecek kadar kısık, K.'nın duyabileceği kadar da yüksek bir sesle hancıya, “Telefonla soracağım,” dedi. Ne, telefon da mı vardı bu köy hanında? Mükellef bir donanımları vardı doğrusu. Genel olarak bunu elbette bekliyordu K., fakat ayrıntılar onu şaşırtmıştı. Telefonun hemen kafasının üzerinde bir yerde durduğu anlaşıldı, uyku mahmurluğuyla görememişti. Genç adam telefon edecekse, ne kadar iyi niyetli olursa olsun K.'nın uykusunu kollayamazdı, mesele K.'nın onun telefon etmesine müsaade edip etmeyeceğiydi, o da müsaade etmeye karar verdi. O halde uyuyor numarası yapmanın da bir anlamı yoktu, bu nedenle tekrar doğrulup arkasına yaslandı. Köylülerin mahcupça birbirine sokulup durumu değerlendirdiklerini gördü, bir kadastrocunun gelişi az şey değildi. Mutfağın kapısı açılmış, hancının karısının kapıyı dolduran heybetli sureti orada dikilmişti, hancı ayaklarının ucuna basa basa yanına gidip onu bilgilendirdi. Derken telefon görüşmesi başladı. Kâhya uyuyordu fakat kâhya yardımcısı, kâhya yardımcılarında biri, Bay Fritz diye birisi, oradaydı. Kendini Schwarzer olarak takdim eden genç adam, K.'yı nasıl bulduğunu anlatıyordu; otuzlu yaşlarında biriydi bu, üstü başı bayağı perişan, bir çuvalın üzerinde sakın sakın uyuyordu, ufacık bir sırt çantasını yastık yapmış, yanı başında boğumlu bir baston. Tabii adam kuşkulu görünmüştü ona, hancı da açıkça yükümlülüğünü savsakladığına göre işin aslımı araştırmak kendisinin, Schwarzer'in vazifesi idi. K. uyandırılmayı, sorguyu, vazife gereği yapılan kontluğuyu terk etme ihtarını pek bir huşunetle karşılamıştı, sonunda anlaşıldığına göre belki de haklıydı bunda, çünkü kont beyefendinin görevlendirdiği bir kadastrocu olduğunu iddia etmektey-

di. Tabii en azından usulen bu iddianın geçerliliğini tetkik etme yükümlülüğü vardı, bu nedenle Schwarzer, Bay Fritz'den, bu türden bir kadastrocu sahiden bekleniyor mu diye merkez bürodan soruşturmasını ve cevabı hemen telefonla bildirmesini rica ediyordu.

Sonra ses sada kesildi, karşı tarafta Fritz sorup soruşturuyor, burada cevap bekleniyordu. K. öylece kaldı, arkasını bile dönmedi, herhangi bir merak göstermiyor, önüne bakıyordu. Schwarzer'in kötücüllükle temkin karışımı anlatımı, şatoda Schwarzer gibi küçük adamların bile kolayca sahip olabileceği bir nevi diplomatik terbiye hakkında bir fikir veriyordu ona. Çalışkanlıklarına da diyecek yoktu: merkez kalemi gece mesai yapıyordu. Belli ki çabucak cevap gelmişti, zira Fritz telefonu çaldırdı. Haber de pek kısaydı anlaşılın, çünkü Schwarzer anında hiddetle fırlattı elinden alması. "Demiştim zaten!" diye bağırdı. "Kadastroculukla alâkası yok, adi, yalancı serserinin teki bu, belki daha da beteri." K. bir an Schwarzer'in, köylülerin, hancının ve karısının hep birden üzerine çullanacaklarını düşündü. En azından ilk hücumu atlatmak için örtünün altına girdi iyice. O esnada telefon tekrar çaldı, K.'ya bilhassa gürültülü geldi sesi. Kafasını yavaşça tekrar çıkardı. Yine K.'yla ilgili bir konu olması muhtemel görünmemesine rağmen hepsi durakladılar, Schwarzer dönüp telefon cihazına gitti. Daha uzunca bir açıklamaya kulak verdikten sonra sessizce, "Bir yanlış anlama demek?" dedi: "Bu gayet nahoş bir durum benim için. Bizzat büro şefi mi telefon etti? Tuhaf, tuhaf. Kadastrocu beyefendiye nasıl izah edeceğim şimdi ben bunu?"

K. kulak kesildi. Demek Şato onu kadastroculuğa atamıştı. Bu bir bakıma işine gelmezdi, çünkü Şato'da hakkında gerekli olan her şeyi bildiklerini, güç dengesini tarttıklarını ve savaşı güle oynaya kabul ettiklerini gösteriyordu. Beri yandan elverişli bir durumda da, çünkü onu küçümsediklerini ve başta umabileceğinden daha fazla serbestiye sahip olacağını kanıtlıyordu, kanaatince. Kadastroculuğunu tanıma akıllılığını göstererek onu daimi bir korkunun pençesine aldıklarına inanıyorlarsa da aldanyorlardı; biraz ürpermişti, ama hepsi o kadar.

Utana sıkıla kendisine yaklaşmakta olan Schwarzer'e K. eliyle uzaklaşmasını işaret etti; hancının odasına geçmesi için basturdular, buna karşı koydu, sadece hancıdan içmek için bir şeyler istedi, karısından da sabun ve havluyla beraber bir leğen, salonun boşaltulmasını ise talep etmesi bile gerekmedi, zira herkes dışarı çıkmak için kapıya yüklenmişti, yarın onun tarafından tanınmasınlar diye yüzlerini çevirerek. Lamba söndürüldü ve en nihayet sükûnete kavuştu. En fazla bir iki defa koşturarak geçen fareler tarafından hafifçe rahatsız edilerek, sabaha kadar derin derin uyudu.

Hancının demesine göre bütün iâşe ibate masrafları gibi Şato tarafından karşılanacak olan kahvaltının ardından K. derhal köye gitmek istedi. Lakin dünkü davranışını hatırlayarak o ana dek zorunlu olmadıkça konuşmadığı hancı, sessiz bir rica halinde etrafında dolanıp durunca acıdı ona, kısa bir süre yanına oturmasına izin verdi.

“Kontla henüz tanışmadım,” dedi K., “işini iyi yapana iyi para verirmiş, doğru mu? İnsan benim gibi karısından, çocuğundan uzak kalıp böyle yollara düşünce, bari eve bir şeyler götüreyim istiyor.”

“Beyefendi o bakımdan hiç tasa etmesin, kimsenin ödemeler iyi değil diye şikâyet ettiği işitilmemiştir.” – “Eh,” dedi K., “ben de çekingen biri sayılmam, bir konta da kanaatimi söyleyebilirim, fakat beyefendiyle iyi geçinmek tabii en iyisidir.”

Hancı K.'nın karşısında pencerenin pervazına ilişmişti, daha rahat oturmaya cesaret edemiyordu, bütün o süre boyunca kocaman, kahverengi, korkulu gözlerini K.'ya dikip baktı. Önce K.'ya sokulup durmuştu, şimdiyse kaçıp gitmek ister gibi görünüyordu. Kont hakkında sorguya çekilmekten mi korkuyordu? K.'nın onun dikkatini dağıtması lâzımdı. Saate baktı, “Birazdan yardımcıları gelir,” dedi, “onları burada barındırabilecek misin?”

“Elbette, beyim,” dedi adam, “ama onlar seninle beraber şatoda kalmayacak mı?”

Müşteriden ve bilhassa illâ şatoya havale ettiği K.'dan, o kadar kolay ve o kadar memnuniyetle mi vazgeçiyordu?

“Henüz kesin değil,” dedi K., “önce bana önerdikleri işin mahiyetini öğrenmeliyim. Burada, aşağıda çalışacaksam mesela, burada, aşağıda kalmam daha makul olacaktır. Ayrıca korkarım yukarıdaki, şatodaki hayat bana hitap etmez. Ben hep özgür olmak isterim.”

“Şatoyu bilmiyorsun,” dedi hancı usulca.

“Elbette,” dedi K., “insan peşin hüküm vermemeli. Şimdilik şato hakkında, doğru kadastrocudan anladıklarından başka bir şey bilmiyorum. Belki sağladığı başka faydalar da vardır.” Huzursuz huzursuz dudaklarını ısırmakta olan hancıyı kurtarmak için kalktı. Kolay değildi bu adamın güvenini kazanmak.

Dışarı çıkarken K.’nın gözüne koyu renk bir çerçeve içindeki koyu renk bir portre takıldı. Daha yattığı yerdeyken fark etmişti onu fakat uzaktan ayrıntıları seçememiş, esas resim çerçeveden çıkarılıp alınmış da görünen sırf siyah arkalık zannetmişti. Fakat şimdi görülüyordu ki orada bir resim vardı pekâlâ, elli yaşlarında bir adamın büst resmiydi. Başı göğsüne doğru öyle eğilmişti ki, gözleri neredeyse hiç görülemiyordu, bu eğim alnın geniş ve yüksek, burnun kanca gibi eğri olmasından kaynaklanıyordu görünüşe göre. Başın duruşundan ötürü çenenin altına sıkışan sakal, iyice aşağı sarkmıştı. Sol elin parmakları açılmış, dolgun saçlara uzanmıştı fakat kafayı yukarı kaldıramıyordu. “Kim bu?” diye sordu K. “Kont mu?” K. resmin önünde durmuştu, dönüp hancıya bakmadı bile. “Hayır,” dedi hancı, “bu, kâhya”. – “Şato’nun güzel bir kâhyası var, doğruya doğru,” dedi K., “oğlunun böyle terbiyesiz olması yazık.” – “Hayır,” dedi hancı, K.’yı azıcık aşağı doğru çekiştirip kulağına fısıldayarak: “Schwarzer dün abarttı, babası sadece kâhya yardımcısıdır, yardımcılarının da en alttakilerinden biri.” O an hancı K.’ya bir çocuk gibi göründü. “Serseri!” dedi K. gülerek, fakat hancı onun gülüşüne iştirak etmedi, “Onun babası da kudretli biridir,” dedi. – “Yürü git!” dedi K., “Sana kalırsa herkes kudretli. Beni de mi kudretli görüyorsun mesela?” – “Seni,” dedi adam çekingen ama ciddiyetle, “kudretli biri olarak görmüyorum.” – “Demek gayet iyi bir gözlemcisin,” dedi K., “zira, söz aramızda, sahiden de kudretli biri değilim ben. Dolayısıyla kudretli olan-

lara hürmetim muhtemelen senden daha az değildir, yalnız senin kadar dürüst değilim işte, her zaman itiraf edemiyorum bunu.” K. hancıyı teselli etmek ve gönlünü kazanmak için hafifçe yanağına dokundu. Adam nihayet azıcık gülümsedi. Yumuşak, neredeyse köse suratıyla daha delikanlıydı bu aslında. Yandaki bir kuzguncuktan, dirseklerini çıkarmış, mutfakta siftindiği görülen bu etli butlu, geçkince kadına nasıl çatmıştı acaba? Fakat K. şimdi adamı daha fazla deşmek, en nihayet elde ettiği tebessümü kaçirtmak istemiyordu. Kapıyı açması için bir işaret yaptı ona, dışarıya, güzel kış sabahına çıktı.

Şimdi tepedeki şatoyu, açık havada kesin hatlarıyla görüyordu, ince bir tabaka halinde dört bir yanı kaplayan kar, tüm biçimlerin suretini çıkarışıyla daha da belirginleştiriyordu bu hatları. Gerçi yukarıdaki, dağdaki kar, K.’nın ilerlemekte dün anayolda zorlandığından daha az zorlanmadığı köydekenden daha azmış gibi görünüyordu. Burada kar kulübelerin pencelelerine kadar erişmiş, hemen yukarıdan da alçak çatıların üzerine yığılmıştı, yukarıda dağdaysa her şey kolayca ve sereserpe yükseliyordu, en azından buradan görünen oydu.

Şato uzaktan görünene göre K.’nın beklentilerine uyuyordu umumiyetle. Ne eski bir şövalye kalesiydi ne de şatafatlı bir yeni inşaat; az sayıda iki katlı binadan, buna karşılık iç içe sokulmuş çok sayıda alçak yapıdan oluşan genişlemesine yayılmış bir tesisti; bunun bir şato olduğunu bilmeseniz, küçük bir şehir olduğunu sanabilirdiniz. K. sadece bir tek kule gördü, onun bir konuta mı kiliseye mi ait olduğu anlaşılmıyordu. Karga sürüleri dönüyordu kulenin etrafında.

K., gözlerini şatoya dikmiş, yürümeye devam etti, başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Fakat yaklaştıkça şato onu hayal kırıklığına uğrattı, köy evlerinden çırpıştırılmış basbayağı sefil bir şehircikti bu, tek vasfı galiba her şeyin taştan yapılmış olmasıydı; fakat boyalar çoktan dökülmüş, taşlar ufalanıyor görünüyordu. K. bir an kendi memleketi olan küçük şehri hatırladı; bu sözde şatodan fazla da geri kalmazdı orası. K. sırf burayı görmeye gelmiş olsa, o uzun yürüyüşü boşuna yapmış olurdu, o zaman bunun yerine nicedir uğramadığı eski yurdunu ziyaret etmesi

çok daha makul bir iş sayılırdı. Zihninde memleketinin kilise kulesini şu yukarıdaki kuleyle karşılaştırdı. O kule, kararlılıkla, tereddütsüz, dosdoğru yukarı doğru sivrilerek yükselen, geniş çatılı, kırmızı kiremitlerle örtülü dünyevi bir binaydı, –başka nasıl bir şey inşa edebilirdik ki zaten?– fakat aşağıda kalan ev öbeğinden daha yüksek bir erek ve donuk sıradan iş gününden daha berrak bir ifade taşıyordu. Şu yukarıdaki kule ise –görünürde tek kule oydu– şimdi görülüyordu ki bir konutun, belki de ana şatonun kulesiydi, yekpare bir yuvarlak yapıydı, kısmen sarmaşıkların lütfuyla gözden saklanmıştı, şimdi güneşte parıldaayan –delimsirek bir şey vardı bunda– küçük pencerele-ri ve balkonvari bir bitimi vardı, burasının çatı duvarının sanki ürkek veya kayıtsız bir çocuğun elinden çıkmış güvensiz, düzensiz, kopuk kopuk çıkıntıları mavi gökyüzüne saplanıyordu. Adeta, evin, aslında kendini en ücra odaya kapatılmayı hak eden meyus bir sakini çatıyı delmiş de dünyaya görünmek üzere ayağa kalkmıştı.

K. tekrar durdu, sanki sessiz sakin durunca hüküm verme gücü artacaktı. Fakat rahatını bozdular. Önünde durup kaldığı köy kilisesinin arkasında, –aslında sadece bir şapeldi bu, cemaati sığdırabilmek için sundurma gibi genişletilmişti– okul vardı. Tuhaf biçimde geçiciyle çok eskinin karakteristiklerini biraraya getiren, basık, uzun bir binaydı, şimdi kar sahasına dönüşmüş olan çitle çevrili bir bahçenin arkasında bulunuyordu. O esnada öğretmenle çocuklar dışarı çıktılar. Çocuklar yoğun bir küme halinde öğretmenin etrafını çevirdiler, hepsinin gözleri ona bakıyor, dört bir yandan vır vır konuşuyorlardı durmaksızın, K. onların hızlı konuşmalarından hiçbir şey anlayamıyordu. Kısa boylu, dar omuzlu genç bir insan olan, gülünç duruma da düşmeksizin pek dik duran öğretmen, daha çok uzaktan gözlerini K.'ya dikmişti, zaten öğrenci grubu dışında etrafta görülen tek insan K. idi. Bir yabancı olması hasebiyle, hem de karşısında böyle âmirâne bir küçük adam olunca, ilk selâmı K. verdi. “İyi günler, öğretmen bey,” dedi. Çocuklar bir anda sustular, konuşması için bir hazırlık mahiyetindeki bu ani sessizlik öğretmenin hoşuna gitmiş olmalıydı. “Şatoya mı bakıyor-

sunuz?” diye sordu, K.’nın beklediğinden daha halim selim, fakat K.’nın yaptığını tasvip etmeyen bir ses tonuyla. “Evet,” dedi K., “burada yabancıyım, dün akşam geldim henüz.” – “Şatoyu beğenmediniz mi?” diye sordu öğretmen hemen. K. “Nasıl?” diye mukabele etti, biraz afallamıştı, soruyu biraz yumuşatarak tekrar etti: “Şatoyu beğenmedim mi? Beğenmediğimi nereden çıkarırsunuz ki?” – “Hiçbir yabancı beğenmez,” dedi öğretmen. K. hoşla gitmeyecek bir şey söylememek için konuşmayı başka yöne çevirdi, “Kontu tanıyorsunuzdur herhalde?” diye sordu. – “Hayır,” dedi öğretmen, dönüp gitmeye davranırdı. Fakat K. bırakmadı, tekrar sordu: “Nasıl? Kontu tanımayan musunuz?” – “Nasıl tanıyayım ki onu?” dedi öğretmen usulca, sonra yüksek sesle Fransızca olarak ekledi: “Masum çocukların varlığını dikkate alın.” K. fırsattan istifade “Birara ziyaretinize gelebilir miyim öğretmen bey?” diye sorma hakkını buldu kendinde: “Uzun süre burada kalacağım, şimdiden kendimi biraz terk edilmiş hissediyorum; köylülerden biri olmuş değilim, herhalde şatoya da ait değilim.” – “Köylülerle şato arasında büyük fark var,” dedi öğretmen. K. “Olabilir,” dedi, “bu benim durumumu değiştirmez. Sizi ziyaret edebilir miyim birara?” – “Kasabın orada Schwanengasse’de oturuyorum.” Bu bir davetten ziyade adres bildirimine benziyordu, K. yine de, “İyi, geleceğim,” dedi. Öğretmen başını salladı, derhal tekrar bağırmaaya başlayan çocuk kümesiyle beraber yürüyüp gitti. Birazdan dimdik yokuş aşağı inen dar bir sokakta kayboldular.

Lakin K.’nın kafası dağılmış, bu konuşmadan canı sıkılmıştı. Gelişinden beri ilk defa sahiden yorgunluk hissetti. Buraya kadar geldiği uzun yol başta onu hiç etkilememiş gibiydi, günler boyu yürümüşü, sükûnetle, adım adım! – Şimdiyse aşırı yüklenmenin sonuçları kendini gösteriyordu; zamansızca, tabii. Yeni ahbablıklar kurma arayışından kendini alamıyor, fakat her yeni tanışıklık yorgunluğunu artırıyordu. Bu haliyle, gezintisini en azından şatonun girişine kadar uzatmaya zorlarsa kendini, haddinden fazla şey yapmış olacaktı.

Böylece yürümeye devam etti, fakat yolu uzundu. Zira köyün ana caddesi olan sokak, şatonun olduğu dağa kadar uzanmıyor,

ancak yakınlarına bir yere gidiyordu, sonra sanki bilinçli bir şekilde kıvrılıyor, şatodan uzaklaşmasa bile ona yaklaşmıyordu da. K. hep sokağın en nihayet mutlaka şatoya doğru kıvrılacağını bekledi ve sırf bu beklentisinden dolayı yürümeye devam etti; belli ki yorgunluğundan ötürü sokaktan ayrılmakta tereddüt ediyor, bu arada köyün böyle uzayıp gitmesine de şaşırıyordu, küçük evciklerin, buzlanmış pencerelerin, karın ve ıssızlığın sonu gelmek bilmiyordu – sonunda onu bırakmayan bu sokaktan kopup ayrıldı, dar bir ara sokak çekti onu, daha derin bir kara batırdı, kara dalan ayaklarını geri çıkarmak ağır bir işti, ter boşandı, birden duruverdi, daha fazla ilerleyemiyordu.

Gerçi yalnız düşmüş değildi, sağında solunda köylü kulübeli vardı. Bir kartopu yapıp pencerenin birine fırlattı. Birazdan kapı açıldı, –bütün köy yolu boyunca açılan tek kapıydı–, kahverengi ceketli, kafasını kenara eğmiş, dostane ve zayıf görünen yaşlı bir köylü duruyordu orada. “Biraz size gelebilir miyim?” dedi K., “Çok yorgunum.” İhtiyarın ne dediğini işitmedi, onu kardan kurtaran bir kalasın uzatılmasını minnetle karşıladı, bir iki adımda odanın içindeydi.

Loş ışıkta büyük bir oda. Dışarıdan gelen biri, başta hiçbir şey göremezdi. K. sendelerken bir çamaşır teknesine çarptı, bir kadın eli onu geri tuttu. Bir köşeden fazlaca çocuk bağırtıları geliyordu. Başka bir köşede kıvrılarak yükselen duman, yarı aydınlığı zifiri karanlığa çeviriyordu. K. bulutlarda gibiydi. “Sarhoş bu,” dedi biri. “Siz kimsiniz?” diye bağırın hükümler bir ses, herhalde yaşlıya dönerek sordu: “Onu niye içeri bıraktın? Sokakta dolanan her şeyi içeri salmak olur mu?” – K. “Ben kontluğun kadastrocusuyum,” diyerek hâlâ görünmez olan adama karşı kendini savunmaya çalıştı. “Ha, kadastrocuymuş,” dedi bir kadın sesi, bunu mutlak bir sessizlik izledi. “Beni tanıyor musunuz?” diye sordu K. “Elbette,” dedi kısaca, aynı ses. K.’nın tanınmıyor olması, onlar nezdinde iyi bir referans değilmiş gibi görünüyordu.

Nihayet duman biraz dağıldı da K. yavaş yavaş etrafı seçmeye başladı. Umumi çamaşır günüydü anlaşılan. Kapının yakınında bir yerde çamaşır yıkanıyordu. Dumansa öteki köşeden gelmiş-

ti, orada K.'nin şimdiiye kadar hiç görmediği kadar büyük bir tahta teknede –genişliği iki yatak kadar vardı–, buharlar içinde iki adam yıkanmaktaydı. Şaşırtıcılığının neden kaynaklandığını tam bilemeseniz de daha şaşırtıcı olan, sağ köşeydi. Orada, odanın arka duvarındaki tek ve büyük aralıktan, herhalde avludan doğru, solgun kar ışığı geliyor, köşenin dibinde yüksek bir koltukta yorgunluktan neredeyse yatar vaziyette oturan bir kadının elbisesine ipeksi bir parlaklık veriyordu. Kadının göğsünde bir bebek vardı. Etrafında çocuklar oynuyordu, görünen o ki köylü çocuklarıydılar fakat kadın onlardan biri gibi görünmüyordu; tabii öyledir, hastalık ve yorgunluk köylüleri de inceltir.

“Oturun!” dedi adamlardan biri, sakallıydı, bir de pos bıyığı vardı, bıyığın altındaki ağzı nefes almak üzere hep açık duruyordu, eliyle teknenin üzerinden bir sandığa işaret ederken K.'nin suratına baştan aşağı sıcak su fişkırttı – seyretmesi komikti bunu. K.'yı içeri almış olan ihtiyar, sandığın üzerinde dalgın dalgın oturuyordu. K. en nihayet oturabileceği için müteşekkirdi. Şimdi artık kimse onunla ilgilenmiyordu. Çamaşır teknesinin başındaki, terütazelere mahsus bir tombulluğu olan sarışın kadın usulca bir şarkı tutturmuştu çalışırken, yıkanan adamlar tepiniyor, döneniyorlardı, çocuklar onlara yanaşmak istiyorlar fakat K.'yı da esirgemeyen güçlü su püskürtüleri habire geri atıyordu onları, koltuktaki kadın ölü gibi yatıyordu, göğsündeki çocuğa bile dönüp bakmıyordu, yukarılarda bir meçhüle dikmişti gözlerini.

K. herhalde epey uzun bakmıştı ona, bu hiç değişmeyen güzel, hüzünlü imgeye ama sonra uyuyup kalmış olmalıydı çünkü yüksek perdeden bir seslenişle irkildiğinde, kafası yanındaki ihtiyarın omzundaydı. Adamlar, şimdi sarışın kadının gözetiminde çocukların debelendiği teknede yıkanmayı bitirmiş, giyinmiş, K.'nin karşısına dikilmişlerdi. Görülen o ki bağırgan sakallı ikisinin astıydı. Sakallıdan daha uzun olmayan, sakalı da çok daha seyrek olan diğeri, sessiz, yavaş düşünen bir adamdı, boylu poslu, ablak suratlıydı, başını önüne eğmişti. “Kastrocu bey,” dedi, “burada kalamazsınız. Bu nezaketsizliği mazur görün.” – “Kalmayı istememiştım zaten,” dedi K., “sade-

ce biraz dinlenecektim. Dinlendim, şimdi gidiyorum.” – “Misafirperverlik noksanına şaşırıyor olmalısınız,” dedi adam, “fakat misafirperverlik töresi yoktur bizde, misafire ihtiyaç duymayız.” Uykusu sayesinde biraz tazelenmiş, kulağı öncesine göre biraz açılmış olan K., böyle açık konuşulmasına memnun oldu. Daha rahat hareket ediyordu, bastonunu bir şuraya bir buraya dayadı, koltuktaki kadına yanaştı, odada en iri kıyım olan kendisiydi bu arada,

“Elbette,” dedi K., “misafire ne ihtiyaç duyacaksınız. Ama arada sırada insan ihtiyaç duyar yine de bir misafire, mesela bana, kadarstrocuya.” – “Onu bilmem,” dedi adam yavaşça, “sizi çağırduklarına göre ihtiyaç duyuyorlar demektir, herhalde bir istisnadır, biz ama, biz küçük adamlar kurala uyarız, bunu çok görmeyin bize.” – K. “Hayır, hayır,” dedi, “size sadece teşekkür edebilirim, size ve buradaki herkese.” Derken K. hiç kimsenin beklemediği bir şekilde bir sıçrayışta basbayağı kendi etrafında dönüp kadının karşısına dikildi. Kadın yorgun mavi gözleriyle K.’ya baktı, şeffaf bir ipek başörtüsü alnının ortasına kadar inmişti, bebek göğsünde uyuyordu. K. “Sen kimsin?” diye sordu. Kadın, geçiştiren bir edayla –bu küçümseme K.’ya mı dönüktü kendi cevabına mı, belli değildi–: “Şatodan bir kız,” dedi.

Bütün bunlar bir anda olup bitmişti, derken adamlardan biri K.’nın sağında, biri solunda bitiverdi ve sanki anlaşmanın başka yolu yokmuşçasına onu sessizce fakat tüm güçleriyle kapıya sürüklediler. İhtiyar bu esnada bir şeylere sevinmiş ellerini çırpıyordu. Birden deliler gibi gürültü etmeye başlayan çocukların yanındaki çamaşırcı kız da gülüyordu.

Az sonra K. sokaktaydı, adamlar eşikte durmuş bakışlarıyla ona nezaret ediyorlardı. Yeniden kar yağmaya başlamıştı; yine de ortalık biraz daha aydınlanmış görünüyordu. Sakallı sabırsızca seslendi: “Nereye gideceksiniz? Şu taraftan şatoya gidilir, şuradan köye.” K. ona cevap vermedi fakat üst olmasına rağmen daha munis görünen ötekine: “Kimsiniz siz?” dedi, “Bu eve kabul edilmemi kime borçluyum?” – “Ben derici ustası Lasemann,” oldu cevap, “ama kimseye teşekkür etmenize hacet yok.” – K. “İyi,” dedi, “belki tekrar karşılaşırız.” – “Sanmam,”

dedi adam. O esnada sakallı elini kaldırıp “İyi günler Artur, iyi günler Jeremias!” diye seslendi. K. arkasını döndü, demek bu köyde, sokakta insan yüzü görülebiliyordu yine de! Şato yönünden orta boylu iki genç adam geliyordu, ikisi de incecikti, dar elbiseler giymişlerdi, yüzleri de birbirine çok benziyordu. Yüzlerinin rengi koyu kahverengiydi, yine de sivri sakalları koyu siyahlığıyla kendini göstermekteydi. Bu yol koşullarında şaşırtacak kadar hızlı yürüyorlar, ince bacaklarıyla uyumla atıyorlardı adımlarını. Sakallı “Neyiniz var?” diye bağırdı. Ancak bağırarak anlaşabilirdi insan onlarla, o kadar hızlı yürüyor, hiç durmuyorlardı. “İş güç!” diye seslendiler gülerek. “Nerede?” – “Handa.” – K. “Ben de oraya gidiyorum!” diye, hepsinden daha yüksek sesle bağırdı birden, bu ikisinin kendini yanlarına almalarını çok istiyordu; gerçi ahbaplıkları pek verimli olabilir miş gibi görünmüyordu fakat belli ki yol için iyi, yüreklandırıcı refakatçilerdi. K.’nın sözlerini işittiler fakat sadece baş salladılar ve geçip gittiler.

K. kara saplanmış kalmıştı, bir parça daha dibe batsın diye kardan kaldırmayı istemiyordu ayağını; derici ustası ve arkadaşı, K.’yı tamamen başlarından atmış olmaktan memnun, hep arkalarına dönüp K.’ya baka baka, azıcık aralanmış kapıdan yavaş yavaş içeri süzöldüler ve K. üstünü kaplamakta olan karla baş başa kaldı. “İşte ufak bir ümitsizliğe kapılmaya vesile,” diye düşündü bir an, “şayet bile isteye değil de tesadüfen duruyor olsaydım burada.”

O esnada sol tarafta bir kulübenin ufacık penceresi açıldı; kapalıyken belki de karın yansımasıyla koyu mavi görünmüştü, o kadar ufaktı ki şimdi açılınca dışarı bakanın tüm çehresi değil de sadece gözleri görülebiliyordu, kahverengi, ihtiyar gözlerdi bunlar. K. titrek bir kadın sesinin “İşte orada duruyor,” dediğini duydu. “O, kadastrocu,” dedi bir erkek sesi. Sonra adam pencereye yanaşıp gerçi tersçe değil ama yine de sanki evinin önündeki sokakta her şeyin nizam intizam içinde olmasını önemser bir tavırla: “Kimi bekliyorsunuz?” diye sordu. “Beni alacak bir kızak,” dedi K. “Buradan kızak geçmez,” dedi adam, “bu yoldan gelen giden olmaz.” K. “Şatoya giden yol

değil mi bu?” diye itiraz etti. “Olsun, olsun,” dedi adam sertçe, “buradan geçen olmaz.” Sonra ikisi de sustular. Fakat adam belli ki bir şey düşünüyordu çünkü dışarı duman savrulan pencereyi hâlâ açık tutuyordu. “Kötü bir yol,” dedi K. onu teşvik etmek için.

Fakat adam sadece: “Evet, tabii,” dedi.

Az sonra ama, “İsterseniz sizi kendi kızığımınla götürürüm,” deyiverdi yine de. “Yapın bunu ne olur,” dedi K. sevinerek, “bunun için ne kadar istersiniz?” – “Hiç,” dedi adam. K. çok şaşırıldı. “Siz kadastrocusunuz,” diye açıkladı adam, “şatoya aitsiniz. Nereye gitmek istiyorsunuz?” – “Şatoya,” dedi K. çabucak. Adam “O zaman götürmem,” dedi hemen. K. adamın sözlerini tekrarlayarak “Ben şatoya aitim,” dedi. Adam “Olabilir,” dedi, soğuk bir tavırla. “O halde beni hana götürün,” dedi K. “İyi,” dedi adam, “birazdan kızakla geliyorum”. Bütün bunlarda pek arkadaşça bir hava yoktu da daha ziyade K.’yı evin önünden def etmeye dönük gayet bencilce, ürkekçe, handiyse takıntılı bir çaba izlenimi uyandırıyor. Avlunun kapısı açıldı, hafif yükler taşımaya uygun, herhangi bir oturağı olmayan tamamen yassı bir küçük kızak ortaya çıktı, aciz bir atcağız çekiyordu kızığı, arkasından kambur, zayıf, topallayan adam göründü, avurdu avurduna geçmiş, kırmızı, nezleli bir suratı vardı, başına sıkı sıkıya sardığı yün atkıdan ötürü iyice ufak görünüyordu. Adam görünür biçimde hastaydı, yine de sırf K.’yı buradan götürmek için çıkıp gelmişti. K. buna benzer bir iki lâkırdı etti fakat adam eliyle boş ver işareti yaptı. Yalnızca onun arabacı Gerstäcker olduğunu öğrendi K., bir de hazır durumda bulduğunu ve başka bir tanesini çıkartmak çok vakit alacağı için bu rahatsız kızığı aldığını öğrendi. “Oturun,” dedi adam, kamçıyla kızığın arkasını gösterdi. “Yanımıza oturacağım,” dedi K. Gerstäcker “Gidiyorum,” dedi. “Niye ki?” diye sordu K. Gerstäcker “Gidiyorum,” diye tekrarladı, bir öksürük nöbetine kapıldı, bu öyle sarstı ki onu, karın üzerinde diz çökmesi ve elleleriyle kızığın kenarına tutunması gerekti. K. başka bir şey söylemedi, kızığın arkasına oturdu, öksürük yavaş yavaş yatıştı, yola koyuldular.